

Jasmina Opec Vöröš
državna svetnica

Številka: 160-01-2/2026/1
Ljubljana, 29. 6. 2026

2

Gospod
Marko Lotrič
predsednik
Državnega sveta Republike Slovenije

ZADEVA: Pobuda za izvedbo celovite analize trenutnega stanja in posledic morebitnega podaljševanja delovne aktivnosti starejših delavcev, s ciljem priprave ukrepov za zagotavljanje dostojnih in vzdržnih delovnih pogojev ter varnosti in zdravja pri delu

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) predlagam, da se na Vlado Republike Slovenije naslovi naslednja

pobuda:

Vlada Republike Slovenije naj:

- **pripravi pregled obstoječih ukrepov za ohranjanje zaposlenosti starejših delavcev;**
- **predstavi podatke o zaposlenosti oseb, starejših od 55 let, po dejavnostih in statističnih regijah;**
- **predstavi podatke o bolniških odsotnostih, invalidskih upokojitvah in ugotovljeni invalidnosti pri zaposlenih, starejših od 55 let, po dejavnostih in starostnih skupinah;**
- **ugotovi, v katerih panogah so starejši delavci najbolj izpostavljeni tveganju za prezgodnji izstop s trga dela zaradi zdravstvenih, fizičnih ali drugih omejitev;**
- **predstavi obstoječe in načrtovane programe usposabljanja, prekvalifikacij in vseživljenjskega učenja za delavce v drugi polovici delovne kariere;**
- **prouči možnosti dodatnih spodbud za delodajalce pri prilagajanju delovnih mest starejšim zaposlenim;**

- prouči možnosti uvajanja starosti prijaznih delovnih mest, vključno s prilagoditvami delovnega časa, ergonomskimi izboljšavami in postopnim prehodom v upokojitve;
- oceni učinke obstoječih in predvidenih ureditev delne upokojitve na delovno aktivnost starejših delavcev na trgu dela;
- predstavi podatke o poškodbah pri delu in poklicnih boleznih pri zaposlenih, starejših od 55 let, po dejavnostih ter oceni vpliv staranja delovne sile na varnost in zdravje pri delu;
- pripravi pregled dobrih praks držav članic Evropske unije pri prilagajanju delovnih mest starejšim delavcem ter oceni možnost njihovega prenosa v Slovenijo;
- pripravi časovni načrt ukrepov za izboljšanje varnosti in zdravja pri delu starejših delavcev ter
- predstavi časovni načrt izvajanja ukrepov za zagotavljanje dostojnega in vzdržnega podaljševanja delovne aktivnosti prebivalstva.

Obrazložitev:

Slovenija se podobno kot večina evropskih držav sooča z izrazitimi demografskimi spremembami. Povprečna starost prebivalstva se zvišuje, delež starejših narašča, število aktivnih zavarovancev pa se v primerjavi s številom upokojencev dolgoročno zmanjšuje. Zaradi tega je razprava o prihodnosti pokojninskega sistema upravičena in nujna.

Demografski trendi kažejo, da bo vprašanje zaposlovanja starejših delavcev v prihodnjih letih vse bolj pomembno. Podatki Statističnega urada Republike Slovenije kažejo, da je bilo v zadnjem četrtletju leta 2025 zaposlenih 58,8 odstotka oseb v starostni skupini od 55 do 64 let, kar predstavlja nadaljevanje pozitivnega trenda zaposlovanja starejših. Kljub temu pa več kot štirje od desetih prebivalcev v tej starostni skupini še vedno niso vključeni v trg dela, kar kaže na pomembne izzive pri podaljševanju delovne aktivnosti.

V Sloveniji je bilo leta 2025 skoraj milijon delovno aktivnih oseb, pri čemer se delež starejših zaposlenih zaradi staranja prebivalstva postopno povečuje. Vprašanje prilagajanja delovnih mest starejšim zaposlenim zato ni več zgolj socialno ali kadrovsko vprašanje, temveč postaja eno ključnih razvojnih in gospodarskih vprašanj države.

Republika Slovenija je pomen aktivnega staranja in prilagajanja družbe demografskim spremembam prepoznala že v svojih strateških dokumentih, zlasti v Strategiji dolgožive družbe. Ta med ključnimi cilji izpostavlja podaljševanje zdravega in aktivnega delovnega obdobja, prilagajanje delovnih mest starajoči se delovni sili, krepitev vseživljenjskega učenja ter ustvarjanje pogojev za kakovostno staranje. Zato je pomembno oceniti, v kolikšni meri se ti cilji dejansko uresničujejo v praksi in katere dodatne ukrepe bo treba sprejeti zaradi aktualnih in prihodnjih sprememb pokojninskega sistema.

Tudi institucije Evropske unije poudarjajo, da mora biti podaljševanje delovne aktivnosti povezano z izboljševanjem delovnih pogojev. Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu opozarja, da staranje delovne sile zahteva prilagajanje delovnih mest, ergonomskih rešitev, organizacije dela ter ukrepov za ohranjanje zdravja zaposlenih skozi celotno

delovno obdobje. Evropska komisija pa v svojih analizah ugotavlja, da se zaposlenost starejših sicer povečuje, vendar med ključnimi izzivi ostajajo zdravstvene omejitve, prezgodnji izstopi s trga dela ter potreba po dodatnem usposabljanju zaposlenih v poznejšem obdobju kariere.

Vendar pa razprava o podaljševanju delovne aktivnosti ne sme ostati zgolj vprašanje števil, zakonodaje ali javnofinančne vzdržnosti. Za številnimi statistikami stojijo konkretni ljudje, ki vsakodnevno opravljajo zahtevna dela in se ob tem soočajo z vprašanjem, ali bodo svoje delo sploh lahko opravljali do izpolnitve pogojev za upokožitev.

To vprašanje je še posebej pomembno za zaposlene v proizvodnji, gradbeništvu, prometu, zdravstvu, socialnem varstvu, komunalnih službah in številnih drugih dejavnostih, kjer delo pogosto vključuje fizične napore, izmensko delo, nočno delo ali visoke psihične obremenitve. Mnogi delavci po več desetletjih dela poročajo o zdravstvenih težavah, obrabi organizma in zmanjšani delovni zmožnosti, zato jih skrbi, kako bodo zmogli ostati aktivni še dodatna leta.

Ob razpravah o podaljševanju delovne aktivnosti postaja vse pomembnejše vprašanje, kakšno je zdravstveno stanje starejših zaposlenih, kakšen je obseg bolniških odsotnosti, invalidnosti, poškodb pri delu in poklicnih boleznih ter v katerih dejavnostih so delavci zaradi narave dela najbolj izpostavljeni tveganju za prezgodnji izstop s trga dela. Prav zato je pomembno, da Vlada Republike Slovenije pripravi celovito analizo teh kazalnikov, povezanih z delovno aktivnostjo posameznikov, in na podlagi ugotovitev pripravi ukrepe ter z njimi seznanji širšo javnost.

Državljeni pogosto opozarjajo, da se ob razpravah o pokojninski reformi premalo govori o kakovosti delovnih pogojev in o prilagoditvah, ki bi ljudem omogočile varno in dostojno delo tudi v poznejšem življenjskem obdobju. Upravičeno pričakujejo odgovore na vprašanja, ali bodo delovna mesta prilagojena njihovim zmožnostim, kakšne možnosti bodo imeli za prekvalifikacijo, dodatna usposabljanja ali prehod na manj obremenjujoča delovna mesta.

Pomembno je tudi vprašanje medgeneracijske pravičnosti. Mlajše generacije pričakujejo stabilen pokojninski sistem, starejši zaposleni pa pričakujejo, da država ne bo zgolj podaljševala delovne dobe, temveč bo ustvarila pogoje, v katerih bodo lahko to delo dejansko opravljali. Brez ustreznih ukrepov obstaja tveganje, da bi se povečevalo število bolniških odsotnosti, invalidskih upokožitev in socialnih stisk med starejšimi delavci.

Prav zato je nujno, da Vlada Republike Slovenije poleg sprememb pokojninske zakonodaje pripravi tudi jasno strategijo prilagajanja trga dela starajoči se družbi. Takšna strategija mora vključevati ukrepe za varnejša delovna mesta, spodbude za delodajalce, vlaganja v vseživljenjsko učenje ter krepitev zdravja in delovne sposobnosti zaposlenih.

Gre za vprašanje, ki neposredno zadeva več sto tisoč delovno aktivnih prebivalcev Slovenije in njihove družine. Od odgovorov nanj bo v veliki meri odvisno, ali bodo prihodnje spremembe pokojninskega sistema med ljudmi razumljene kot pravične, izvedljive in družbeno sprejemljive.

Pred sprejemanjem morebitnih ukrepov v smeri podaljševanja delovne aktivnosti posameznikov na trgu dela, bi morala država v prvi vrsti pojasniti, na kakšen način bo zagotovila, da bodo ljudje delo sploh še sposobni opravljati. V nasprotnem primeru obstaja nevarnost, da se bo breme vzdržnosti pokojninskega sistema preneslo predvsem na zaposlene v že tako najbolj delovno, fizično in psihično obremenjenih poklicnih skupinah.

Na podlagi navedenega se Vladi Republike Slovenije daje pobudo, da pripravi celovito analizo obstoječih ukrepov za ohranjanje zaposlenosti starejših delavcev; statističnih podatkov, vezanih na stopnjo zaposlenosti starejših na trgu dela, njihovo obremenjenost in izpostavljenost različnim tveganjem; dobrih praks iz tujine ter drugih elementov, ki bi v primeru podaljševanja delovne aktivnosti prebivalstva lahko pripomogli k oblikovanju ukrepov za zagotavljanje dostojnih in vzdržnih delovnih pogojev.

Državna svetnica
Jasmina Opec Vöröš, l.r.